

Projekt finančního vzdělávání bankovních klientů

13. března 2006

Obsah

- 1** Co ukázal průzkum finanční vzdělanosti – problémy českých rodinných financí
- 2** Jak pomoci českým rodinným financím? (atributy úspěšného vzdělávacího projektu)
- 3** Co ČBA navrhuje a co nabízí

<http://www.czech-ba.cz> (2)

Plus a mínus finančního vzdělávání českých rodin

- ☹️ 27% dotazovaných občanů nemá žádné úspory a finanční rezervy
- ☹️ Za 5 let má představu o vlastních financích 25% lidí, za 15 let 5% lidí
- ☹️ 90% chce financovat své výdaje v penzi především ze státního důchodu
- ☹️ 58% lidí chce stabilitu a pevné příjmy
- ☹️ 47% průměrné, 32% podprůměrné finanční vzdělání (sami o sobě)
- ☹️ 48% občanů se neorientuje ve finančních produktech, 20% říká, že finanční vzdělání jim brání finanční produkty využívat
- ☹️ 25% je nespokojeno, 10% rozhodně nespokojeno s tím co ví o financích
- ☹️ Malé bohatství (úspory a finanční majetek) českých rodin: 1 měsíc bez výplaty „přežije“ 26%, 2-3 měsíce 29%, 4-6 měsíce 21% lidí!

- 😊 O svých penězích přemýšlí více lidé s VŠ, věková skupina 44-59
- 😊 75% lidí chce rozumět bankovním pojmům
- 😊 50% lidí je ochotno se dál vzdělávat (13% považuje za nezbytné)
- 😊 60% ochotno nastudovat finanční informace v případě potřeby
- 😊 85% uvítá zřízení Informačních center v bankách - vysvětlení pojmů, které neznají
- 😊 66% souhlasí, aby pojmy z finančního a bankovního světa byly obsaženy již ve školních osnovách
- 😊 35% lidí je pro zřízení nezávislého informačního portálu na internetu

<http://www.czech-ba.cz> (3)

Co průzkum ukázal?

- Krátký („**supermarketový**“) horizont rozhodování bankovních klientů
- Prioritou českých občanů je zvýšit příjem a snížit výdaje; plánování a investování až na dalším místě
- Svě znalosti hodnotíme jen jako průměrné, potřebu vzdělávat se v oblasti osobních financí moc necítíme
- Rozhodujeme se o osobních financích sami, bez pomoci odborníků (91% lidí)
- Přitom téměř polovina (48%) lidí se nedokáže orientovat v konkrétních finančních produktech a službách!

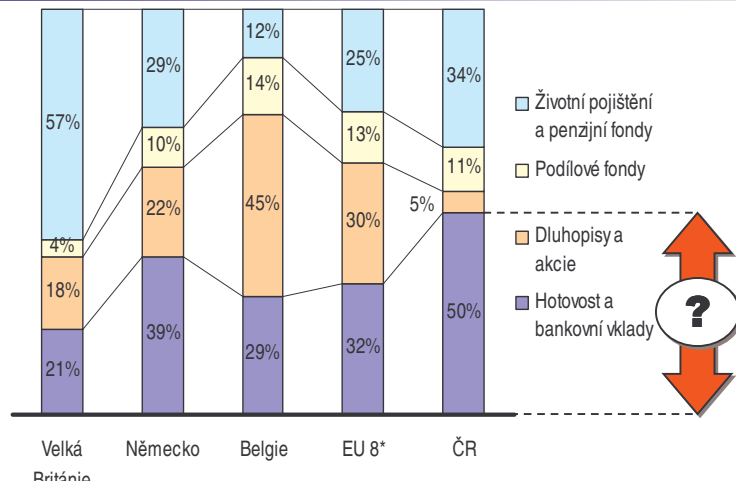
... neefektivní finanční rozhodování ...

<http://www.czech-ba.cz> (4)

„Začátečníci“ a „pokročilí“

Rozdíly mezi vyspělým a českým finančním portfoliem

Finanční portfolio českých investorů v evropském kontextu

Data: 2004, Průměr za EU8* zahrnuje následující země: Velká Británie, Německo, Belgie, Finsko, Francie, Itálie, Španělsko a Švédsko

Zdroj: FEFSI, CNB, vlastní výpočty

<http://www.czech-ba.cz>

(5)

Příklady chybných finančních přístupů

Eurookno českých osobních a rodinných financí...

Zdroj: Filip, M.: Osobní a rodinné bohatství, C.H.Beck, 2006
<http://www.czech-ba.cz>

(6)

Obsah

- 1 Co ukázal průzkum finanční vzdělanosti – problémy českých rodinných financí
- 2 Jak pomoci českým rodinným financím? (atributy úspěšného vzdělávacího projektu)
- 3 Co ČBA navrhuje a co nabízí

<http://www.czech-ba.cz> (7)

Co s tím?

- Zlepšit informovanost?
Finančních informací je na trhu dostatek („inlace“ **informací**), problém je spíše v tom, že spotřebitelé je neumí vyhodnotit a prakticky využít.
- Zlepšit znalosti spotřebitelů?
Spotřebitelé považují své znalosti za průměrné a jsou s nimi většinou spokojeni. A to i přesto, že se téměř polovina neumí na trhu orientovat.
- Změnit chování (přístup)?
Většina lidí uvažuje o penězích v krátkodobém horizontu, změnit tento přístup je dlouhodobou záležitostí. Je pozitivní, že 2/3 populace souhlasí s tím, aby finanční vzdělávání začalo již ve škole.

<http://www.czech-ba.cz> (8)

Výzvy pro finanční vzdělávání

- **Lidé necítí potřebu se vzdělávat:**
- Neznamená to ale, že projekty finančního vzdělávání nemají smysl! (příklad z ekonomie: Proč Eskymáci nemají užitek z banánů?)
- Nelze spoléhat na spontánní zájem o informace
- Je nutné spotřebitele přesvědčit, že **větší znalosti jsou v jejich vlastním zájmu:**
- Proč?
 - Málo vzdělaný spotřebitel se špatně orientuje/vyhodnocuje finanční informace - tudíž mu nijak nepomáhá, že je jich na trhu dostatek...
 - **Finanční plánování není jen pro „bohaté“!**

Především chybí více praktického finančního vzdělávání!

„Jestliže spotřebitel nehledá cestu k informacím,
je třeba, aby informace našly cestu k němu“

<http://www.czech-ba.cz>

(9)

Atributy úspěšného vzdělávacího projektu

- **Vzdělávání je celoživotní (kontinuální) aktivita**, která musí respektovat fáze životního a pracovního cyklu
- **Vzdělávací programy musí být otevřené**, tj. reagovat na vývoj trhu
- Důležité **finanční informace a vazby** musí být podány **jednoduše a srozumitelně**
- Nejde jen o to znát a srovnávat, ale především **umět plánovat** - „**Poznej, srovnej, plánuj**“
- **Komunikace bank s klienty** se musí trvale zlepšovat

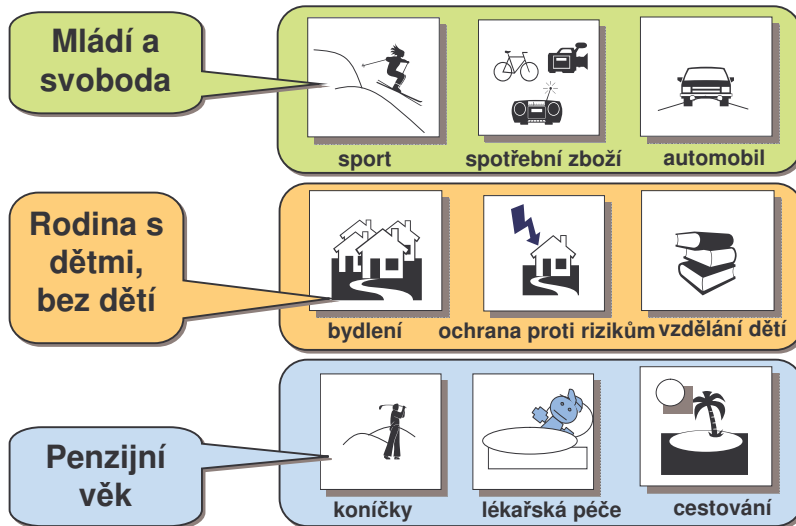
<http://www.czech-ba.cz>

(10)

Příklad vzdělávání: Životní a pracovní cyklus

Osobní cíle se liší podle rodinného statutu a věku...

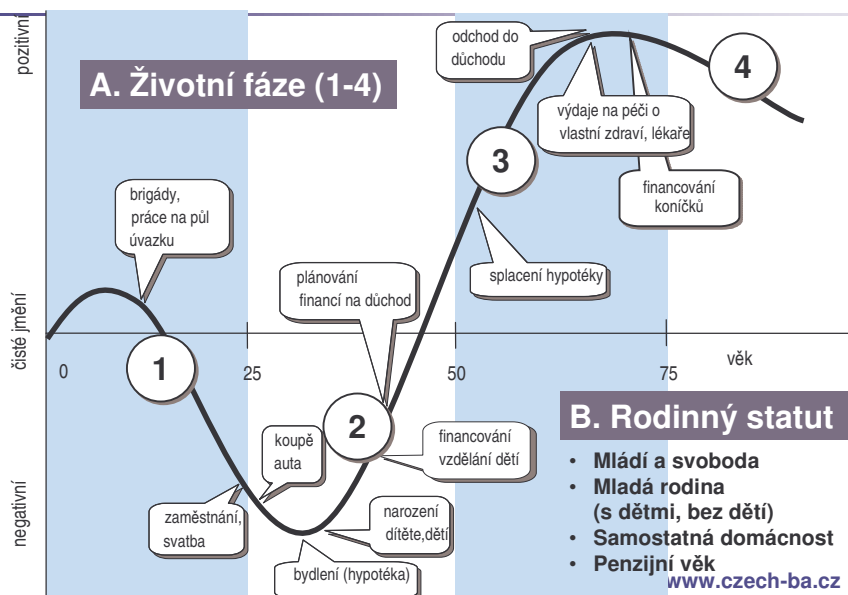
Zdroj: Filip, M.: Osobní a rodinné bohatství, C.H.Beck, 2006

<http://www.czech-ba.cz> (11)

Příklad: Životní a pracovní cyklus

A. Náš věk (čtyři životní fáze) a B. Rodinný statut...

Obsah

- 1 Co ukázal průzkum finanční vzdělanosti – problémy českých rodinných financí
- 2 Jak pomoci českým rodinným financím? (atributy úspěšného vzdělávacího projektu)
- 3 Co ČBA navrhuje a co nabízí

<http://www.czech-ba.cz> (13)

Co ČBA navrhuje?

Jak zlepšit úroveň finanční vzdělanosti v České republice?

Koncept finančního vzdělávání je maticový – měli bychom kooperovat a rozdělit gesce:

A. Stát, školy

- Školní mládež a školní osnovy
- Vysoké školy a univerzity

B. Asociace finančního trhu

- Programy orientované na plánování osobních a rodinných financí

C. Spotřebitelské organizace

- Srozumitelnost
- Srovnávání produktů a služeb

D. Finanční instituce

- Přátelštější a více partnersky orientovaná komunikace se zákazníkem (včetně vzdělávání pobočkových zaměstnanců)
- Srozumitelnost a srovnatelnost finančních produktů a služeb

<http://www.czech-ba.cz> (14)

Co ČBA nabízí?

Pomocná ruka finančnímu vzdělávání českých občanů:

- Maximální součinnost a odbornou pomoc při přípravě prakticky orientovaných vzdělávacích programů, které budou zahrnuty do školních osnov
- Odbornou přípravu programů, vysvětlujících principy plánování osobních a rodinných financí, principy osobního finančního plánování a investování
- Odbornou podporu vzdělávacích programů, zajišťovaných spotřebitelskými organizacemi
- Odbornou koordinaci a podporu vzdělávacích aktivit zajišťovaných bankami
- Odbornou součinnost u vzdělávacích aktivit, zajišťovaných ostatními finančními institucemi

<http://www.czech-ba.cz> (15)

Co již ČBA připravila, resp. připravuje

pro rok 2006 a dále...

- **Výkladový slovníček** základních finančních pojmů pro spotřebitele: www.czech-ba.cz/
- Připravujeme **vzdělávací brožuru** „Jak nakládat s penězi“, předpoklad distribuce v květnu-červnu 2006
- Zadáli jsme **studii nezávislého internetového vzdělávacího portálu**
- Předpokládáme zadání série osvětových brožurek v cyklu „**Osobní a rodinné finance**“ (distribuce prostřednictvím sítě poboček finančních institucí)
- Kontaktovali jsme **akademická pracoviště** s cílem spolupráce na přípravě vzdělávacího konceptu, resp. pilotního projektu praktického finančního vzdělávání

<http://www.czech-ba.cz> (16)

Závěrem: České finanční vzdělávání

A osobní a rodinné finance: Jak dál?

- Rychlý finanční vývoj v posledních 15 letech výrazně předběhl finanční vzdělání české populace
- Finanční znalosti českých občanů nejsou velké a odráží se v neefektivním finančním rozhodování domácností i jednotlivců
- Banky si tuto skutečnost uvědomují a dlouhodobě v rámci svého působení se snaží o změnu k lepšímu
- ČBA se již delší dobu snaží o harmonizaci těchto snah s viditelnými výsledky a plánuje nové aktivity v tomto směru
- Zlepšení české finanční vzdělanosti je ale natolik dlouhodobý a společensky významný proces, že nemůže být zaštitěn jedinou institucí. S praktickým osobním finančním vzděláváním je nutné začít již ve školách!

<http://www.czech-ba.cz> (17)